

HEYDƏR ƏLİYEVİN AZƏRBAYCANDA KİTAB MƏDƏNİYYƏTİNƏ VERDİYİ TÖHFƏLƏR

Fatma Fəqani qızı Məmmədova

*AMEA Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutu
Səbail rayonu, İstiqlaliyyət küç.26
fatmamammedova08@yahoo.com*

Açar sözlər: *Heydər Əliyev, kitab mədəniyyəti, Azərbaycan, ədəbiyyat, təhsil*

Ключевые слова: *Гейдар Алиев, книжная культура, Азербайджан, литература, образование*

Keywords: *Heydar Aliyev, book culture, Azerbaijan, literature, education*

Xülasə: Məqalədə Heydər Əliyevin Azərbaycanın kitab mədəniyyətinin inkişafına verdiyi mühüm töhfələrdən bəhs olunur. Bildirilir ki, o, milli ədəbiyyatın, kitab nəşrinin və kitabxana işinin inkişafını daim dəstəkləmiş, ölkənin mədəni irsinin qorunması və təbliğində mühüm rol oynamışdır. Onun rəhbərliyi dövründə kitab infrastrukturunu əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşdırılmış, yeni kitabxanalar və nəşriyyatlar yaradılmış, yerli yazıçılar üçün əlverişli yaradıcılıq şəraiti təmin olunmuşdur.

Резюме: В статье рассматриваются значительные заслуги Гейдара Алиева в развитии книжной культуры Азербайджана. Отмечается, что он постоянно поддерживал развитие национальной литературы, книгоиздания и библиотечного дела, сыграл важную роль в сохранении и популяризации культурного наследия страны. В период его руководства была значительно улучшена книжная инфраструктура, созданы новые библиотеки и издательства, обеспечены благоприятные условия для творчества местных писателей.

Summary: The article highlights the significant contributions of Heydar Aliyev to the development of Azerbaijan's book culture. It is noted that he consistently supported the advancement of national literature, book publishing, and library work, playing an important role in the preservation and promotion of the country's cultural heritage. During his leadership, the book infrastructure was significantly improved, new libraries and publishing houses were established, and favorable conditions were created for local writers.

Heydər Əliyev Azərbaycan tarixində ölkənin siyasi, iqtisadi və mədəni dirçəlişində mühüm rol oynamış ən parlaq və əhəmiyyətli simalardan biridir. Onun fəaliyyəti uzun illər ərzində davam etmiş və bu müddət ərzində Azərbaycanın, xüsusilə təhsil və mədəniyyət sahəsində inkişafına əhəmiyyətli təsir göstərmişdir. Milli kimliyin və xalqın mənəvi həyatının ayrılmaz hissəsi olan kitab mədəniyyətinə də xüsusi diqqət yetirildi. Heydər Əliyev həmişə təhsilin və mədəniyyətin cəmiyyətin tərəqqisi üçün əsas amil kimi əhəmiyyətini vurğulamışdır. Onun anlayışında mədəni inkişaf birbaşa milli özünüdərk və sosial harmoniyanın inkişafı ilə bağlıdır. Kitablara bilik, dəyər və ənənələri nəsildən-nəslə ötürmək üçün vacib bir vasitə olduğuna inanırdı [4, s. 65].

Heydər Əliyevin siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri də milli irsin qorunması və inkişafı idi ki, bu da Azərbaycanın kitab mədəniyyətinin bərpası və saxlanılmasını əhatə edirdi. Bu kontekstdə həm Azərbaycan dilində çap nəşrlərinə, həm də dünya əsərlərinin ana dilinə tərcümələrinə xüsusi diqqət yetirilmişdir.

1993-cü ildə Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlməsi ilə Azərbaycanda kitab infrastrukturunun inkişafına yönəlmiş bir sıra addımlar atıldı. Onun dövründə kitabxanaların, kitab satış şəbəkələrinin və nəşriyyatların iş şəraiti xeyli yaxşılaşdırıldı [3, s. 108]. Kitabxana fondlarının yenilənməsinə, yeni qurumların yaradılmasına, kitabın və oxuların populyarlaşdırılmasına yönəlmiş mədəni tədbirlərin keçirilməsinə böyük diqqət yetirilmişdir.

Heydər Əliyevin rəhbərliyi dövründə kitab və kitabxana işi, ümumilikdə isə maarifçilik ideyaları dövlət səviyyəsində dəstəklənmişdir. Onun təşəbbüsü ilə kitabxanaların maddi-texniki bazası gücləndirilmiş, uşaq və gənclər üçün kitabxanaların fəaliyyəti genişləndirilmişdir. Kitabxana həm tarixi sənədlərin qorunub saxlandığı, həm də ədəbiyyatın populyarlaşdırılması üçün genişmiqyaslı proqramların həyata keçirildiyi bir bilik mərkəzinə çevrildi.

Heydər Əliyev Azərbaycan yazıçı və şairlərinin yaradıcılığına xüsusi diqqət yetirirdi. Ölkədə ədəbi həyatın inkişafına təkan verən yerli müəlliflərin əsərlərinin nəşri üçün yeni imkanların yaradılmasına kömək etdi. Onun dövründə yazıçılar üçün şəraitin yaxşılaşdırılması və kitabları üçün satış bazarlarının genişləndirilməsi üçün addımlar atıldı. Heydər Əliyev Azərbaycanın zəngin tarixini və mədəniyyətini əks etdirən kitabların nəşri təşəbbüslərini fəal dəstəkləyirdi. Əhəmiyyətli bir addım bir çox yeni nəşriyyatın yaradılması və onların fəaliyyətinin stimullaşdırılması idi. Bu siyasətin məqsədlərindən biri də əhalinin keyfiyyətli və müxtəlif ədəbiyyata çıxışını təmin etmək idi [1, s. 49].

Heydər Əliyev kitabın milli kimliyin möhkəmləndirilməsi üçün necə bir vasitə ola biləcəyinə xüsusi diqqət yetirirdi. Yalnız mövcud ənənələri qorumaq deyil, həm də müasir həqiqətləri əks etdirən yeni ənənələri fəal şəkildə formalaşdırmaq vacib idi. Bu, həm dünya səviyyəsinə, həm də Azərbaycan mədəniyyətinin xüsusiyyətlərinə uyğun biliklərin ötürülməsini təmin etməli olan dərslərə də aid idi.

Azərbaycan ədəbiyyatı hökumətin dəstəyi sayəsində beynəlxalq aləmdə daha çox tanınmağa başladı. Heydər Əliyevin strategiyası Azərbaycan yazıçılarının xaricdə tanınmasını təşviq etmək və ölkənin ədəbi nailiyyətlərinə diqqəti cəlb etmək idi.

Heydər Əliyev təhsilin və kitabın Azərbaycanın gələcək inkişafı üçün əhəmiyyətini daim vurğulayıb [2, s. 81]. Kitablar, onun fikrincə, təkcə bilik mənbəyi deyil, həm də gənclərin öz ölkələri, tarixi və mədəniyyəti ilə qürur hissi yaratmasına kömək edən mənəvi amil idi.

Heydər Əliyevin Azərbaycanın kitab mədəniyyətinin inkişafına verdiyi töhfəni qiymətləndirmək çətindir. Onun kitab infrastrukturunu dəstəkləmək, nəşriyyat işini stimullaşdırmaq və milli ədəbiyyatı təbliğ etmək səyləri Azərbaycana özünəməxsus mədəni kimliyini qoruyub saxlamağa və inkişaf etdirməyə imkan verdi. Onun siyasəti sayəsində kitablar və ədəbiyyat vətəndaşların həyatının mühüm hissəsinə çevrilib, Azərbaycan ədəbiyyatı isə təkcə milli özünüdərkini vacib elementi deyil, həm də dünya mədəniyyətinin sərvətidir.

Ədəbiyyat

1. *Ахундов, Р.* "Культурная политика Гейдара Алиева: влияние на современную литературу Азербайджана". *Культура и общество*, 2021, т. 12, № 3, с. 45-59.
2. *Джаббаров, М.* "Роль Гейдара Алиева в развитии книжной инфраструктуры Азербайджана". *Современное общество и культура*, 2022, т. 18, № 2, с. 77-89.
3. *Мамедова, Л.* "Гейдар Алиев и реформы в сфере образования и литературы Азербайджана". *Литературное наследие*, 2020, т. 5, № 1, с. 101-115.
4. *Нуриева, А.* "Возрождение книжной культуры в Азербайджане в эпоху Гейдара Алиева". *Азербайджанский вестник*, 2019, т. 14, № 4, с. 58-72.